

Šiaurės Korėjos dailininkų tapybos kūrinių kolekcijos parodos premjera Vilniuje

Ilona MAŽEIKIENĖ

Viena iš labiausiai visuomenės, žiniasklaidos dėmesį patraukusių parodų buvo Lietuvos dailės muziejus ir Olandijos bendrovės *Springtime Art Foundation* Vilniuje LDM Taikomosios dailės muziejuje (Arsenalų g. 3A) surengta ir 2008 m. sausio 25–balandžio 20 dienomis eksponuota paroda „Nežinomas Šiaurės Korėjos menas“. Joje buvo pristatyti Pchenjano tapytojų kūriniai iš gausios Kesongo kolekcijos. Ją per daugelį metų sukaupe ir Vilniuje pirmą kartą eksponavo investicinė olandų bendrovė *Springtime Art Foundation*.

Šiaurės Korėja – viena uždariausių šiuolaikinio pasaulio valstybių. Žinios apie jos visuomeninį gyvenimą ir kultūrą dėl išskirtinės geopolitinės padėties Europoje yra fragmentiškos. Kesongas – tai Korėjos karalystės sostinė, dabar – pasienio miestas, garsėjantis istoriniu paveldu bei pramone. Korėjiečiai šio pušų miesto vardą sieja su sėkmingomis dviejų valstybių derybomis bei šalies ateities lūkesčiais.

Parodos iniciatorius ir idėjos autorius Franciscus Broersenas su žmona Jurgita bei verslo partneriais Bernhartu ten Brinke ir Carstenu Heszu ne sykį lankėsi Šiaurės Korėjoje. Susipažinę su šalimi bei jos kultūra, nusprendė kaupti meno kūrinių kolekciją. Šiandien fondas disponuoja 2000 kūrinių rinkiniu, palankiai įvertintu Sotheby's aukciono bei Britų muziejaus, esančio Londone, ekspertų. Sudarant kolekciją vadovautasi meno kriterijais lemiančiais kūrinių vertę, vengta propagandinių, politizuotų kūrinių.

► Į Vilnių buvo atvežti 106 paveiksliai, nutapyti daugiau kaip 50 įvairaus amžiaus Šiaurės Korėjos dailininkų, tarp jų – ne vienas apdovanotas tarptautinėse Azijos šalių parodose, žinomas Pietų Korėjoje, Kinijoje, Japonijoje, Filipinuose, Tailande. Didžioji

First Night of the Painting Exhibition of the North Korean Painters

Ilona MAŽEIKIENĖ

One of the exhibitions capturing the attention of the Lithuanian community and media at the beginning of 2008 was the exhibition "The Unknown Art of the North Korea" held on 25 January – 20 April 2008, organised in the Museum of the Applied Art (LAM), organised by the Lithuanian Art Museum and the Dutch company Springtime Art Foundation in Vilnius. It presented the works of Pyongyang painters from the numerous Kaesong collections. The collection was accumulated and displayed in Vilnius for the first time by the Dutch investment company Springtime Art Foundation. The North Korea is one of the most reserved modern world states. Information on its public life and culture is quite fragmentary due to its exceptional geopolitical location. Kaesong is the capital of the Kingdom of Korea; today it is a frontier town famous for its historic heritage and industry. The Koreans relate the name of this pine town to the successful negotiations of two states and future expectations of the country.

Parodos spaudos konferencija. Kalba LDM direktorius R. Budrys

autorių dauguma bendradarbiauja su sostinės Mansudae galerija. Parodoje – pastarųjų 5–7 metų dailininkų kūrybą.

► Ekspozicijoje sklaidžiasi stilistinė ir žanrinė šiandieninės Korėjos tapybos panorama. Joje ryškėja du Korėjos tapybos raidos aspektai. Vienas jų sietinas su giliomis Korėjos ir kitų Tolimųjų Rytų šalių meno tradicijomis, dailės paveldu, kitas – su modernėmis pasaulinėmis dailės kryptimis. Galima teigti, jog pagrindinė Korėjos tapybos tema – peizažas. Atsiradęs Kinijoje kaip fonas už žmogaus figūros, pamažu jis darėsi svarbesnis, kol tapo savarankišku žanru. Rytų dailininkams buvo svarbu įprasminti išaukštintą gamtos sodą, perkelti jį į simbolinį lygmenį. Todėl tradiciniuose rytų peizažuose dažniausiai vaizduojama laukinė gamta – kalnai, tarpekliai, kriokliai, upės ir ežerai. Tokia tapyba menkai susijusi su pastangomis vien tik vaizduoti realių formų tikrovę. Rytų peizažai perteikia nuolatinio tapsmo, besisukančio energijos rato idėją. Tradiciniais „uolų ir vandens“ paveikslais buvo simbolizuojama ramybės ir judėjimo pradų pusiausvyra, reikalinga baigtinei harmonijai. Į gamtą dailininkas žvelgdavo pagarbiai, pats būdamas jos dalimi, ir taip išreiškdamas gilų žmogaus ir gamtos ryšį.

► Didžioji šiandienos Korėjos tapytojų dauguma suka tradicijų pramintu keliu. Būtent ši mums egzotiška jų kūrybos dalis perteikia šalies dvasią. Įspūdingi didžiuliai (net keturių metrų aukščio bei beveik dviejų metrų pločio) Son U Yongo peizažai, atlikti ant vientiso popieriaus lakšto tušo ir akvarelės technikomis, svaigina įstabiu didingų kalnų grožiu. Šiuolaikinius „uolų ir vandens“ paveikslus kuria An Myung Jin, Ji Sun Hui, Kim Sang Ho, Mun Hwa Chun. Kiekvienas gamtos motyvas čia įprasmina tam tikrą vertybinę sąvoką – dvasios jėgą, tvirtumą, ilgaamžiškumą, išmintį... Gamtos dievišką prigimtį dailininkai išreiškia simboliais, nuoširdžiu, pirmapradžiu, medityviu santykiu su gamta. Rytų menininkai nuo seno mėgo aukštą horizontą, suteikiantį galimybę perteikti vaizdą, matomą tarsi iš paukščio skrydžio perspektyvos.

► Istorija lėmė, jog Korėjos menas buvo paveiktas tradicinės kinų tapybos. Iš kinų menininkai perėmė pagrindinį jos elementą – liniją. Teptuku braukiama linija suteikia tapybos darbams ritmiškumo, muzikalumo. Ryškiausia šios linijinės tapybos pakraipos dailininke laikoma tapytoja moteris Kim Sung Hui (g. 1939 m.). Dailės ji mokėsi Japonijoje, vėliau – Pchenjane.

Kim Čchiundžionas. „Mano senasis namas pavasarį, kokį aš sapnavau“. 2005

Parodoje pristatoma dvylika jos kūrinių. Už tušo ir akvarelės kompoziciją „Tradiciinis Pongsang kaukės šokis“ 2006 m. Pekino tarptautinėje dailės parodoje ji apdovanota aukso medaliu. Savo dvasia jai artimi ekspresyviūs Kim Song Mino (g. 1949 m.) darbai.

► Jong Chang Mo – vienas garbiausių Šiaurės Korėjos menininkų, kuriantis tradicine „vieno potėpio“ maniera, kai tapoma spontaniškai, tiksliais mažais teptuko judesiais. Šio menininko tapyba palieka nepakartojamą šviežumo ir meistriskumo įspūdį.

► Tradicinės tapybos žanrų hierarchijoje atsirado vietos ir gyvūnus, paukščius ir vaisius vaizduojantiems kūriniams. Han Yong Chol, Jong Chang Mo, Ri Myong Hak naturmortai, laukinius gyvūnus vaizduojantys Choi Myong Sik ir Kim Chol Min įkūnija filosofinę paradigmą apie didelių ir mažų dalykų vienybę.

► Individualaus meninio braižo paieškas renka jauniausi Pchenjano dailininkai. Jie yra tarsi laikosi nuosaikiame paribyje tarp tradicinės ir modernesnės dailės kryptų. Pasitelkdami galima sakyti vakarietiško žvilgsnio, plenerė jie tapo gamtos vaizdus aliejumi ant medvilnės. Šių menininkų darbai primena impresionistų šviesos, nuotaikų ir potėpio studijas (Rim Ryul „Ruduo“, „Ruduo parke“, Sin Chol Ung „Žiemos peizažas“, Tak Hyo Yeon „Žmonės po skėčiais“). Greta teptuko atsiranda ir mentelė, paliekanti įvairiomis kryptimis sklindančių potėpių „sušukuotą“ paviršių. Dailininkams rūpi perteikti šviesos žaismą daiktų paviršiuje, miglos klampumą, žibintų blykstes tamsoje. Gamta čia grožimasi, tačiau į ją žvelgia jau mūsų dienų korėjietis.

► Savitumo paieškomis ir miesto tematika patraukia Choi Jong Gyun („Ruduo Bonzono gatvėje“, „Vidinis namo kiemas“), Yong Chol („Žmonės pro autobuso langą“). Parodoje dalyvauja nemažai realistinio portreto meistrų (Ri Tong Jun, Tak Hyo Yeon).

► Iš Vilniaus Šiaurės Korėjos tapybos paroda buvo perkelta į Rygą, vėliau ji iškeliavo į Taliną, Sankt Peterburgą. ■

D. Mukienės ir LDM archyvo nuotr.

Mun Hvačchiunas „Sena pušis“